Diadal.

Elbeszélés. — Irta **Szentgyörgyi Ferenc.**

Az ebédnél Anna bágyadt mosolygással nézett föl az urára. István is ránézett az asszony kissé sápadt, finom arcára, majd letette a kést és a villát és nagyon melegen megkérdezte tőle:

— Annuskám, talán csak nem félsz?

Az asszony az ajkába harapott. Nem tudott azonnal felelni. István fölállott, odalépett az asszony mellé, átölelte és gyengéden, szerelmesen magához szorította:

— Annuskám, kicsi szivem, — sugta neki — hiszen csak egy hónapról van szó. És nem is leszel mindig egyedül. Szombatonkint lemegyek hozzád és akkor veled maradok teljes huszonnégy óráig.

Az asszonyból fölcsuklott a sirás.

— De én még sohasem voltam nélküled sehol. És egy hét is olyan hosszu, nagyon hosszu idő — egyedül. Én nem tudom azt kibirni. Meghalok, meglásd István, meghalok.

István nevetni próbált.

— Ugyan szivem, ne beszélj ilyen csacsiságokat. Meghalni. Ostobaság. Nem is értelek, hogyan tudsz ilyenekre gondolni.

— Nem, nem, — tiltakozott könnyes szemekkel az asszony — te majd nem leszel ott *akkor* — majd . . . majd hirtelen jön, váratlanul és . . . és nem tudlak értesiteni, te majd nem tudsz semmiről és én . . . én akkor egyedül leszek . . . és . . . én tudom, István . . . én tudom, hogy akkor meg is lehet halni . . .

István csititani próbálta.

— Gyerekség, amiket most itt össze-vissza beszélsz. Ha nem szeretnélek olyan nagyon, akkor most haragudni is tudnék rád ezért.

Anna könyörgő szemekkel nézett az urára.

— Nem, nem, inkább jó leszek, hallgatni fogok, csak ne . . .

István megsimogatta az asszony keskeny, sápadt arcát, aztán megcsókolta.

— Meglásd kicsi szivem, nem lesz semmi baj. Jó helyen leszel, a hol vigyáznak rád. És majd reá is.

Anna odabujt az urához, meleg, reszkető, szent szerelemmel és amikor az mosolyogva, gyengéden simogatni kezdte az arcát, a haját, akkor kissé remegve, félve, nagyon halkan megkérdezte tőle:

— Ha fiu lesz, akkor minek kereszteljük el?

István beletemette arcát az asszony puha, illatos hajába, karjával erősebben ölelte magához és ugy mondta:

— Istvánnak.

. . . Délután három órakor feljött hozzájuk Judith, az asszony nővére. Csomagolni segitett, dolgokat, amelyek az utolsó pillanatban jutnak az ember eszébe. Szokatlanul kedves volt és figyelmes. Annának tanácsokat adott. Hogy a vonaton ne üljön az ablak mellé, mert könnyen megfázhat. Gyümölcsöt ne vegyen a pályaudvarokon, mert azokat nem mossák meg, egészségtelen. Az átszállásoknál vigyázzon és idegenektől ne sokat kérdezősködjék. Általában ne álljon szóba senkivel, se férfivel, se nővel. Az utazó nők unalmasak, a férfiak pedig udvariasságukkal tolakodók, szemtelenek. Ott lent a szanatóriumban pedig majd csak elmulik az egy hónap. Sokat kell olvasni, lehetőleg olyan könyveket, amelyekben nincsen semmi izgalom. Mindjárt ajánlott is néhányat. A pályaudvaron majd meg lehet venni. Csacsogott, beszélt, nevetett, kedves volt és vidám.

— Az uradat pedig ne féltsed, — mondotta széles jó kedvvel — arra majd én vigyázok, hogy teljes egészében kaphasd vissza.

Anna mosolygott és hálásan nézett Judithra.

— Majd fölnézek néha ide, — beszélt tovább Judith — hogy micsoda házvezetés megy itt a te távolléted alatt. Ha asszony nincs a háznál, táncolnak az egerek. Majd rákoppintok én ezekre az egerekre, ne félj.

— Igazán kedves vagy Judith, — mondotta mosolyogva Anna — de hiszen te is el vagy foglalva. Igazán nem kivánom tőled, hogy . . .

— Lári-fári, — vágott közbe Judith — az én dolgom nem olyan fontos. Én azt akarom, hogy amikorra visszajössz, ugy találjál itthon mindent, mint amikor elmentél.

Anna nem szólt többet.

Öt óra felé kimentek a pályaudvarra. Anna belekarolt a férjébe és amig a vonatot betolatták az üvegtető alá, a perronon sétáltak. Judith István baloldalán ment büszkén, gőgösen, szépségének, egészségének boldog tudatában. A férfiak megfordultak és vágyakozó pillantásokkal néztek utána. Judith tudta, hogy nézik, magán érezte a férfiak perzselő, forró tekintetét és ez boldoggá, mámorossá tette. Az arca kipirult és a szája körül valami irónikus mosolyféle jelent meg. Anna egyszer oldalt nézett, meglátta férje mellett Judithot és ekkor hirtelen megremegett karja István karjában. Megállt. István ránézett:

— Mi az, szivem?

— Üljünk le, — mondta csendesen — kissé fáradt vagyok és tudod, nekem *most* vigyáznom kell.

— Igen, szivem.

Leültek. Később Judith szomjas lett, bement az étterembe egy pohár sört inni. Amikor Judith eltávozott, Anna István felé fordult. Szeme csupa könyörgés volt, amikor megszólalt.

— István, ugy-e, te szeretsz engem?

A férj nem értette.

— Ugy-e nagyon szeretsz? — kérdezte ujra az asszony.

— De hát, édes szivem, — fordult feléje csodálkozva István — én nem értem, hogy hogyan jut ez neked most eszedbe? Ezt kérdezni, amikor . . .

— Mondd, István, mondd, hogy szeretsz, hogy nagyon szeretsz. Engem most nagyon kell szeretned, jobban, mint eddig. Mert ha én ezt tudom, hogy te engem nagyon szeretsz, akkor erős leszek, akkor nem fog fájni semmi . . . Mondd hát, mondd . . .

István magához vonta Anna meleg, fehér kis kezét és boldog mosolygással mondta:

— Nagyon szeretlek.

Az asszony keze megremegett a férje kezében.

— Akkor . . . akkor . . . — nyögdicsélte — igérd meg nekem, hogy Judith nem fog hozzánk járni . . .

István az asszonyra nézett. Furcsán, csodálkozva, értelmetlenül.

— Hogy amig én távol leszek, — mondta most már kissé emelkedettebb hangon az asszony — addig Judith nem fog feljönni hozzánk. Igérd meg ezt nekem, István.

A férj csak nézett, bele az asszony furcsa tüzben égő könnyes szemébe és nem tudott szólni.

— Ha nagyon szeretsz, — mondta az asszony — akkor te ezt megigéred nekem.

István torka száraz lett. Gondolatai jöttek, ismeretlenek, szokatlanok és bent a szive körül valami kü-

lönös érzés bizsergett. Az asszony kezét elengedte és előre nézett, bele a pályaudvar füstös, kormos levegőjébe, amikor kimondta:

— Megigérem.

Ekkor visszajött Judith. Már messziről kacagott, vidáman, elevenen. Leült István mellé és amikor a szük ülőhelyen szorosan István mellett foglalt helyet, István arcába felszökött a vér és szája széle megremegett. Judith észrevette ezt és lesütötte a szemét. Befelé mosolygott.

. . . A perron emberáradata megindult. Beszállás. Annát egy elsőosztályu fülkében helyezték el. A hely elég türhető volt. István a fülke ablaka alatt maradt mindaddig, amig fel nem harsant élesen a kalauzok füttye. A vonat megindult. Anna szomoru, sápadt kis arca olyan volt az ablakban, mint valami glóriával övezett szentkép fehér falusi templomok falán.

— Ugy-e sokat fogsz irni? — kérdezte és szája veszedelmesen hajolt a sirás felé.

— Mindennap, — mondta István.

— Én is.

— Nekem is irjál! — kiáltott fel Judith.

— Igen, — felelt alig hallhatóan Anna.

. . . A vonat kerekei gyorsabban forogtak már és a hosszu Pullmann-kocsi, amelyben Anna ült, elrobogott István előtt. István még tett néhány szapora lépést a kocsi mellett, azután megállott. Anna zsebkendővel integetett, Judith és István pedig a kezével küldött bucsut a vonat kigyózó teste után. A vonat már elhagyta az üvegtetős csarnokot, a kerekek élesen kattogtak a váltókon, István még mindig ott állott a perronon és nézett, merően, egyenesen a tovatünő vonat után.

Aztán megszólalt mellette Judith:

— Talán mehetnénk már?!

István összerezzent. Elindultak vissza a város felé. A pályaudvar előtt, amikor ismét kint voltak a fülledt, piszkos, poros pesti utcán, megálltak. Judith ekkor megkérdezte:

— Te most hová mégy, István?

— Haza, — felelte és nyomban eszébe jutott, hogy ő most hazudott, mert miért is menne haza, az üres lakásba. De azért örült is, hogy ezt mondta. Anna kérésére gondolt, amivel bucsuzott s aminek értelmét igazán megmagyarázni csak most tudta, hogy egyedül maradt.

Kezet fogtak. Elváltak. István utána nézet Judithnak és ekkor ismét valami furcsa érzés rohanta meg és elpirult, mint ott a perronon, a padon, amikor Judith melléje ült. Intett egy kocsinak és kihajtatott a ligetbe. Gondolta a jó levegő majd megnyugtatja, rendbehozza. Nem is tudta pontosan, hányadszor kerülte meg a kocsi a viztornyot, csak azt vette észre, hogy lassan ráesteledett és a Stefánia-uton kigyultak a villanylámpák, a tó fölött is fénysugarak táncoltak és a nyári vendéglőkből cigánymuzsika hangjait sodorta feléje a langyos juliusi szél. Éhséget érzett. Egy fényesen kivilágitott vendéglőbe ment és meglehetős jó étvággyal megvacsorázott. Bort is ivott. A bor egy kissé elérzékenyitette, szentimentálissá tette. Annára gondolt, a feleségére, a kis sápadt, törékeny asszonykára, akivel most Isten tudja, merre zakatol a fekete vonat. Bizonyára most már elnyomta a hőség, az utazás elfárasztotta és alszik. Alszik és álmodik. Álmában mosolyog és talán bágyadt suttogással kiejti a nevét: István, aztán kis fehér, meleg kezével keresi ott a vonat félhomályos fülkéjében és nem találja, fölriad. Csacsogó kis szájacskája, Isten bocsá', — talán még sirásra is görbül.

István elmosolyodott, azután magához rendelte a főpincért, fizetett és hazament. Otthon leült az iróasztalához és megirt egy négyoldalas levelet Annának. Éjfél felé járt az idő, amikor lefeküdt és néhány pillanat mulva már jóizüen aludt.

Másnap délután három órakor beállitott hozzá Judith. Friss volt, kivánatos volt, szépsége, egészsége, ifjusága széditett. István, amikor megpillantotta, elsápadt, majd hirtelen kipirult az arca és homloka. Nem tudta, mit csináljon, nem tudta, mit mondjon? Az igéretre gondolt, amit feleségének tett, a könyörgő, kék szemei jutottak az eszébe és nem tudott mihez fogni.

— Nos, hogy érzed magadat? — kérdezte Judith.

— Jól, — mondta István szárazon.

— Egy nap, az csak egy nap! — szólt ismét Judith.

— Hogy érted ezt?

Judith kacagott. Kacagása ingerlő, vérbepezselő asszonyi kacagás volt.

— Csak ugy, — mondotta, — hogy egy év után egy nap asszony nélkül, — még elviselhető.

István nem felelt. Judith azután kiment a konyhába. — Megnézem a cselédjeid munkáját! — mondotta. — Ilyen kánikulában kitünően tudnak ezek a pesztrák aludni.

István egyedül maradt és azt gondolta, hogy utóvégre nincs abban semmi, ha néha Judith ide felnéz. Legalább a cselédekre felügyel. Most is a konyhában van.

István aznap este ismét irt egy terjedelmes levelet a feleségének. Megirta benne, hogy a bankban rettenetesen összegyült a munka, a tisztviselők egyrésze szabadságon van, neki kell a restánciák nagy részét elvégezni és hogy Pesten türhetetlen a hőség, az ember ki sem kivánkozik az utcára, olyan nagy a por, a szombati napot alig várja már, amikor roboghat, száguld, repül hozzá, az ő drága, egyetlen, aranyos kis feleségéhez, akit szeret, nagyon szeret. Arról, hogy Judith fent volt, mélységesen hallgatott.

— Fölösleges, — nyugtatta meg magát, — majd személyesen jobban lehet az ilyesmit elintézni.

Este azonban, mikor lefeküdt, sokáig nem tudott elaludni. Judithra gondolt. Judith házaséletére. Hogy miért is hagyta ott ezt az asszonyt az ura? Pedig szerelemből vette el, mint ő Annát. Judithnak sem volt más hozománya, csak a szépsége, a vidámsága. Ez utóbbit ő soha sem szerette nála. Azt a mindig kacagó, széles jó kedvet. Mennyivel más, különb Anna. Puha, engedelmes, szelid. Ha vidám, mosolyog, hangos nevetés soha sem jön ki a száján. Anna az eleven porcellánbaba. Judith az — nő. Husból, vérből való, akit nem szabad komolyan venni. Talán az ura komolyan vette és azért történt minden ugy, ahogyan történt?! István még sokáig gondolkodott ezen, mig végre nagynehezen elaludt.

Judith harmadnap is feljött, negyednap, minden áldott délután. Csak az órák voltak különbözők. Egyszer már késő alkonyatkor állitott be.

— Most jutott eszembe, hogy ma még nem voltam nálad, — mondotta és már tette is le a kalapját és szaladt a konyhába utánanézni, hogy a szakácsné nem késik-e meg a vacsorával. Később visszajött.

— Te, István, — mondotta, — van valahol kéznél Annának egy pongyolája? Segitenem kell ennek a szakácsnénak, különben éjfélkor sem vacsorázol.

István meg sem lepődött ezen a kérésen, sőt természetesnek találta. Ha már segiteni akar, hát persze, hogy nem lehet abban az utcai ruhában. Hiszen meg-

főne abban a meleg ruhában. Maga ment pongyoláért. Sárgaszinü selyem pongyola volt, bő ujjal és a nyakat, a vállakat is szabadon hagyta. Anna nem szerette.

— Olyan vagyok benne, — szokta mondogatni, — mint valami sovány szürke kis veréb.

Judith aztán a vacsoráig nem mutatkozott. Amikor a szobalány megteritett és a vacsorát felszolgáltatta vele az asztalra, akkor megjelent. Arca biborpirban égett, csak a karjai és a vállai fehérlettek vakitóan, mint a legdrágább márvány. A sárga selyem pongyola lágyan, szerelmesen simult a testéhez. István föltekintett rá, elsápadt, majd piros lett, hogy aztán a vér az arcából feltóduljon az agyába. Melege volt a hüvös lakásban és amikor leültek az asztalhoz, érezte, hogy kezében remeg a kés és a villa. Judith beszélt, kacagott és vacsora után egy hajtásra kiitta a nehéz egri vöröset. Aztán cigarettát kért. Rágyujtott.

— Munka után nem árt egy rövid kis pihenő, — mondotta nevetve és végig feküdt a szezlonon. A cigarettából még szippantott egy-kettőt, aztán eldobta. Két gömbölyü, fehér karját összekulcsolta a feje fölött, lábait egymásra rakta és úgy nézett föl perceken át a mennyezetre.

A szobában csend volt.

— Te István, — szólalt meg Judith, — nem gondolod, hogy ez . . . ez olyan furcsa?

István oda nézett s ekkor Judith oldalt fordult. A pongyola bő ujja lecsuszott a karjáról és csupaszon hagyta a vállát. Formás bokái, amelyeken a pókháló harisnya olyan volt, mintha rácsókolták volna, kilátszottak a pongyola alól. István megremegett. Száraz torokkal kérdezte:

— Mi az, hogy furcsa? Mi?

— Hogy te engem akartál feleségül elvenni és Annust vetted el, az én volt uram pedig Annusnak udvarolt és én lettem a felesége?

Elhallgatott. Nézte nagy, kinyilt szemekkel Istvánt, az ajkán mosoly ült és az egész gyönyörü szép teste élt, pihegett. István homlokán kidagadtak az erek, a szája széle kicserepesedett, mintha forró láva öntötte volna el egész belsejét, egyszerre hirtelen felugrott, néhány lépést tett Judith felé, majd megtántarodott, belékapaszkodott az asztal sarkába, aztán fáradtan, sápadtan leült. Judith ekkor fölpattant. Megállt. Nagyot nyujtózkodott.

— Na, — mondta, — lejárt a látogatási idő, nekem is mennem kell.

István nem szólt. Judith átment a másik szobába. Átöltözködött. Amikor visszajött és kezét nyujtotta Istvánnak, István megragadta a kezét. Judith mosolygott.

— Judith, — dadogta István, — ne jöjj el többet. Nem az én, nem Anna boldogságát kérem tőled. A harmadikét. Aki jönni fog, aki utban van. Tedd meg ezt Judith, igérd meg ezt.

Judith elnézett István feje fölött, ugy mondta ki:

— Nem jövök többet hozzátok.

Kezét kihuzta a férfi kezéből, aztán büszkén, diadalittasan, mámorosan elment. Amikor becsapódott mögötte az előszoba ajtaja, István magához tért. Odarohant az ablakhoz, föltépte az ablakszárnyakat és mélyet, nagyon mélyet lélekzett. Aztán fogta a kalapját és rohant a postára. Táviratozott Annusnak. Hogy jöjjön azonnal haza, majd onnan fölkisérik, ő nem mehet, a bankban rettenetes sok a dolog és rájött, hogy mégis jobb, ha itthon lesz, Pesten, ő is mellette lehet, vigyázhat rá, csak jöjjön, jöjjön.

És az asszony jött. Még sápadtabb volt, még fáradtabbnak látszott, mint mikor elment, de derüs boldogság ült az arcán, jóságos, angyali mosoly, öröm, hogy itthon lehet az ura mellett. És amikor este lefeküdtek és szent szerelemmel simult az urához, akkor a nagy csendben, a langyos juliusi éjszakában, mintha csak folytatni akarná az egy hét előtt abbahagyott beszélgetést, nagyon halkan megkérdezte:

— És ha lány lesz, akkor . . . akkor minek hivjuk majd?

István szive elszorult egy pillanatra, aztán az ajkába harapott, élesen, bátran és minden habozás, félelem nélkül kimondta:

— Judithnak!

Az öreg Szeged.

Mulatóhelyek és egyebek.

Irta: **Cserzy Mihály.**

(Folytatás.)

(8) Időben jóval fiatalabb, de hazafias ténykedésben méltó párja volt a *Belvárosi Kaszinó*-nak a *Felsővárosi társalkodási egyesület*, melynek a közhasználatban inkább csak *Kis-Kaszinó* volt a neve. Az egyesületet *Réh* János ügyvéd alapitotta s az ő elnöklete alatt itt nyilatkozott meg Felsőváros élete és társadalma. *Nagy* Sándor a Szegedi Hiradó-nak sok éven át volt szerkesztője, aki *Senex* álnév alatt előkelő nevet szerzett magának költeményeivel és szépprózáival a magyar irodalomban, egyik irásában azt irta a Kis Kaszinóról, hogy nagy mulasztás történt az akkori irók részéről, hogy ennek az egyesületnek történetét nem irták meg. Alkalmasint önmagára gondolt Szeged nagy fia, ki öregségében, mint egy modern Coriolán, hálátlansággal vádolva szülővárosát, állandóan Budapesten élt, a *Budapesti Hirlap*-nak rovatait ékesitette klasszikus irásaival s ott is fejezte be munkás életét, olykor-olykor kerülvén csak haza, meglátogatni felsővárosnak akácillatos utcáit és hüségben állhatatosnak maradt barátait. Mert a Kis Kaszinó virágzásának idejében, ő — a fiatal fiskális, a rajongó, mély érzésü igaz hazafi — állt annak középpontjában. Ő inditott meg minden mozgalmat, mely a szegények segélyezésére irányult, ő hozta létre a kisdedovodák létesitésére alakult nőegyletet, ő rendezte több hasonló érzésü jurátussal együtt azokat a ma is emlékezetes nyári táncvigalmakat, melyek előkelőek és fényesek voltak s amelyek anyagilag is jövedelmeztek, ugy hogy különféle segélyezéseken fölül az egyesületnek igen szép könyvtárt is juttattak.

A Kis Kaszinó a mostani pénzügyigazgatósági palotával szemben levő, ma már teljesen elöregedett földszintes házban székelt. Az épület is az ő tulajdona volt. Benn nagy táncterem, kint a ház előtt lombos, árnyas liget tette mindennemü mulatságra, összejövetelre és lakomára alkalmassá a Kaszinót.

Politikai szereplésében is emlékezetes még ma is az 1874-ben föloszlott egyesület, melynek vagyona ipariskolai ösztöndij-alapitványul maradt fönn. Az egyesület helyiségei sokáig menedékhelyül is szolgáltak a magyar szinészeknek, akiket 1851-ben *Bonyhádi* megyefőnök eltiltott a szinházban való játszástól, mert a „császári tisztviselőket“ parodizálták és gunyolták az előadások alkalmával és mert a mind gyakoribb tüntetések a szinházból indultak ki.

(Folyt. köv.)